

Bruxelles, 12. studenoga 2025.
(OR. en)

14905/25

**Međuinstitucijski predmet:
2022/0299(NLE)**

**SOC 727
EMPL 485
ECOFIN 1459**

NAPOMENA

Od: Glavno tajništvo Vijeća
Za: Odbor stalnih predstavnika / Vijeće

Predmet: Ključne poruke Odbora za socijalnu zaštitu o provedbi Preporuke Vijeća o primjerenom minimalnom dohotku kojim se osigurava aktivno uključivanje u svim državama članicama EU-a
– potvrđivanje

Za delegacije se u prilogu nalaze ključne poruke Odbora za socijalnu zaštitu o provedbi Preporuke Vijeća o primjerenom minimalnom dohotku kojim se osigurava aktivno uključivanje u svim državama članicama EU-a, koje Vijeće (EPSCO) treba potvrditi na sastanku 1. prosinca 2025.

Cjelovito izvješće o minimalnom dohotku za 2025., koje su zajednički pripremili Odbor za socijalnu zaštitu i Europska komisija, te analiza po zemljama nalaze se u dokumentima 14905/25 ADD 1 i 14905/25 ADD 2.

Izvješće o minimalnom dohotku za 2025.

Pregled provedbe Preporuke Vijeća iz 2023. o primjerenom minimalnom dohotku kojim se osigurava aktivno uključivanje u svim državama članicama EU-a

Zajedničko izvješće koje su pripremili Odbor za socijalnu zaštitu i Europska komisija te Glavna uprava za zapošljavanje, socijalna pitanja i uključivanje

Ključne poruke

- Kao posljedica krize troškova života, siromaštvo i dalje izaziva veliku zabrinutost kod mnogih Europljana i Europljanki.** Prema istraživanju Eurobarometra iz 2025., 84 % Europljana zabrinuto je zbog toga što se u njihovoj zemlji premali broj ljudi uspijeva izbaviti iz siromaštva¹. Siromaštvo ugrožava ljudsko dostojanstvo. Borba protiv siromaštva nije samo etički i društveni imperativ. Osim toga, podupiranje socijalne kohezije ključno je za osiguravanje povjerenja u političke institucije i jačanje otpornosti naših društava. Također je korisno u gospodarskom smislu jer kvalificirana i visokvalificirana radna snaga jača našu konkurentnost. Osim toga, siromaštvo ima svoju cijenu. Primjerice, nepovoljan socioekonomski položaj u djetinjstvu za društvo predstavlja trošak u vrijednosti 3,4 % BDP-a godišnje².
- Preporuka Vijeća iz 2023. o primjerenom minimalnom dohotku kojim se osigurava aktivno uključivanje rekretnica je u borbi protiv siromaštva i socijalne isključenosti u EU-u.** Ovom Preporukom države članice postigle su dogovor o zajedničkim ključnim komponentama uspješnih politika minimalnog dohotka s ciljem zajedničkog doprinosa smanjenju siromaštva u EU-u. Ponovno su istaknule prednosti pristupa aktivnog uključivanja u kojem se kombiniraju potpora dohotku, politike uključivog tržišta rada i pristup uslugama. Nadalje, kako bi se osigurao dostojanstven život u svim njegovim fazama, utvrdile su zajednički ambiciozan cilj postupnog postizanja odgovarajuće razine potpore dohotku do 2030., kojim bi se trebala podupirati uzlazna socijalna konvergencija.

¹ Posebno istraživanje Eurobarometra br. 559, *Investing In Fairness* (Ulaganje u pravednost), 2025.

² OECD, *The economic costs of childhood socio-economic disadvantage in European OECD countries* (Gospodarski troškovi nepovoljnog socioekonomskog položaja u djetinjstvu u europskim zemljama OECD-a), 2022.

3. **Iako je niz država članica počeo provoditi Preporuku i ostvario napredak**, u nekim slučajevima uz potporu Mehanizma za oporavak i otpornost i Europskog socijalnog fonda plus (ESF+), **u ovom trenutku nijedan od programa minimalnog dohotka koji provode države članice nije u potpunosti usklađen s odredbama Preporuke**. Osim toga, iako većina nacionalnih reformi slijedi smjernice sadržane u Preporuci, u nekim slučajevima države članice odstupaju od načela Preporuke.
4. **U Preporuci se utvrđuje nekoliko pristupa za osiguravanje primjerenosti, međutim većina država članica treba pojačati napore u cilju njezina poboljšanja**. Upućivanje na prag izloženosti riziku od siromaštva (AROP) jedan je od pristupa navedenih u Preporuci. U 2023. raspoloživi dohodak samaca koji primaju (barem) minimalni dohodak u prosjeku iznosi 33,8 % medijana raspoloživog dohotka, dok prag AROP-a iznosi 60 % medijana raspoloživog dohotka. Za parove s dvoje djece ta brojka iznosi 37,9 % medijana raspoloživog dohotka. Otprilike četvrtina država članica još nema jasnu metodologiju za definiranje razine potpore dohotku, a trećina nije predvidjela redovito ažuriranje ili indeksaciju. Kako bi se osigurala primjerenost trebalo bi pojačati napore u cilju poboljšanja metodologije te njezine redovite indeksacije i ažuriranja.
5. **Od ključne je važnosti ujedno osigurati da osobe kojima je potrebna pomoć imaju pravo na naknade jer i dalje postoje nedostaci u pokrivenosti**. U EU-u 2023. u prosjeku 16,8 % siromašnog stanovništva u kućanstvima s vrlo niskim intenzitetom rada nije primilo nikakvu socijalnu naknadu. Iako sve države članice imaju općenito transparentne kriterije prihvatljivosti, oni se razlikuju, posebno u pogledu boravišta, dobi te provjere materijalnog stanja i imovine. To upućuje na snažnu, a ponekad i sve veću heterogenost u definiranju stanovništva kojem je potrebna pomoć.

6. **Sve države članice suočavaju se s velikom razinom neiskorištenosti minimalnog dohotka, čime se smanjuje učinkovitost programâ minimalnog dohotka.** Međutim, opseg neiskorištenosti nije lako kvantificirati jer ne postoji jedinstveni potvrđeni pristup za njegovu procjenu. Vrlo mali broj država članica provodi redovitu procjenu razine neiskorištenosti. Procjene se kreću od 20 % do 50 %, ovisno o državama članicama. Niz država članica provodi mjere za otklanjanje različitih uzroka neiskorištenosti, posebice putem pojednostavnjenja i digitalizacije postupaka podnošenja zahtjeva, olakšavanja pristupa informacijama (na internetu i izvan njega), prikupljanja podataka od različitih tijela u sveobuhvatan informacijski sustav i obraćanja potencijalnim korisnicima. Međutim, te je inicijative potrebno proširiti kako bi se pitanje neiskorištenosti riješilo na sveobuhvatniji način.
7. **Države članice nastavljaju ulagati napore u poticanje uključivih tržišta rada, što obuhvaća jačanje napora u cilju osiguravanja kvalificirane i visokokvalificirane radne snage s obzirom na smanjenje radno sposobnog stanovništva.** Predložene su reforme za jačanje uloge minimalnog dohotka u pružanju potpore primateljima u sudjelovanju u mjerama aktivne politike tržišta rada i aktivnom traženju posla. U tu je svrhu nekoliko država članica proširilo mjere uključivanja na tržište rada i istodobno postrožilo kriterije uključivanja. To bi trebalo biti popraćeno djelotvornijim aktivnim politikama tržišta rada usmjerenima na primatelje minimalnog dohotka, kojima bi se pružali personalizirana potpora i održivi ishodi zapošljavanja. Važno je da oblikovatelji politika razumiju glavne uzroke neaktivnosti kako bi prilagodili aktivne politike tržišta rada i odgovorili na izazove s kojima se suočavaju osobe u ranjivom položaju. Potrebno je pažljivo pratiti učinak strožih kriterija u pogledu uključivanja na tržište rada kako bi se osiguralo da ne dovode do siromaštva ili socijalne isključenosti.

8. **Financijski poticaji za poticanje rada uključeni su u programe minimalnog dohotka u svim državama članicama, no i dalje postoje nedostaci u kapacitetu tih programa za pružanje potpore dohotku korisnika pri ulasku u radni odnos.** U određenim zemljama povećanje radnog vremena ne dovodi uvijek do povećanja raspoloživog dohotka. Osim toga, nefinancijski čimbenici kao što su dostupnost osposobljavanja na radnom mjestu i kvalitetne mogućnosti zapošljavanja ključni su za olakšavanje uključivanja na tržište rada. Uspješan prijelaz na zapošljavanje zahtijeva postupno ukidanje prava na naknade uz pružanje financijskih i nefinancijskih poticaja.
9. **Nekoliko država članica pokazalo je snažnu predanost olakšavanju pristupa potpornim i osnovnim uslugama.** Iako su prihvaćene mnoge reforme, u nekim zemljama određene usluge možda nisu lako dostupne primateljima minimalnog dohotka zbog prepreka kao što su dostupnost, cjenovna pristupačnost ili slab operativni kapacitet. I dalje postoje znatni nedostaci u područjima kao što su pristup skrbi za djecu, zdravstvenoj zaštiti, stanovanju i internetskoj povezivosti. Osim toga, u mnogim državama članicama nedostaju standardi kvalitete za usluge.
10. **Planovi socijalne uključenosti obično se izrađuju nakon provedbe pojedinačnih procjena potreba kako bi se osigurala odgovarajuća kombinacija socijalnih usluga i usluga aktivnog tržišta rada.** Iako je otprilike polovica država članica uvelo namjenske planove socijalne uključenosti za primatelje minimalnog dohotka, samo šest zemalja ima, u skladu s Preporukom Vijeća, zakonske odredbe kojima se propisuje dostava tih planova u roku od tri mjeseca. Stvarna pokrivenost korisnika planovima i dalje je relativno niska.

11. **Za snažne sustave minimalnog dohotka potrebni su djelotvorni, participativni i sveobuhvatni postupci upravljanja.** Oni iziskuju dostatne operativne kapacitete, suradnju i sudjelovanje dionika u različitim koracima provedbe politika, kao i uspostavu pouzdanih mehanizama praćenja i evaluacije. Struktura sustava minimalnog dohotka razlikuje se među državama članicama zbog nacionalnih tradicija. Snažni mehanizmi upravljanja mogu doprinijeti sprečavanju fragmentacije, preklapanja i nedostataka, čime se osigurava djelotvoran odgovor na potrebe najranjivijih skupina, neovisno o cjelokupnom ustroju sustava naknada.
12. **S obzirom na te elemente Odbor za socijalnu zaštitu smatra da će biti potrebni dodatni naponi kako bi se uklonili nedostaci utvrđeni u prvom zajedničkom izvješću Komisije i Odbora za socijalnu zaštitu o provedbi Preporuke.** Time će se doprinijeti naporima u borbi protiv siromaštva i postizanju cilja EU-a da se broj osoba izloženih riziku od siromaštva ili socijalne isključenosti smanji za najmanje 15 milijuna do 2030. Pritom će se doprinijeti poboljšanju otpornosti naših društava i konkurentnosti naših gospodarstava. Kako bi doprinijeli tim naporima, Komisija i Odbor za socijalnu zaštitu nastavit će podupirati i pratiti politike država članica, posebno objavljivanjem novog izvješća 2028., stalnim poboljšanjem okvira za utvrđivanje referentnih vrijednosti za minimalni dohodak i olakšavanjem uzajamnog učenja u okviru Odbora za socijalnu zaštitu i njegovih radnih skupina (kao što je Mreža za minimalni dohodak, MINET). Nadalje, u predstojećoj prvoj strategiji EU-a za borbu protiv siromaštva predložit će se konkretne inicijative za potporu obnovljenoj predanosti borbi protiv siromaštva u EU-u.
-